

Duchovní péče o nemocné

Přes všechny možné nedostatky, kterými naše zdravotnictví prochází, ať už se jedná o peníze, technologii, personál, musíme konstatovat, že péče v nemocnicích jde dopředu. Přáli bychom si, aby to bylo rychlejší, kvalitnější atd., ale to jsou přání nebo sny. Reálně je to, co je. A zde je zapotřebí vidět ty nové či rekonstruované pavilony v nemocnicích i ty nové přístroje, které se podaří získat, a stejně tak i snahu o lepší přístup k nemocným. Ať už to jsou lépe vybavené pokoje s větším soukromím a pohodlím nebo služby, které mohou pacienti využívat.

Člověk, který přichází do nemocnice se svou nemocí a zraněním, zažívá veliké vykojení z prostředí a stavu, na který je zvyklý a který si buduje. Jeho svoboda a schopnost sám zvládnout a řídit svůj život je velmi silně omezena, a to každého uvádí do stavu nejistoty i strachu. Prostor, který se před pacientem otevírá tím, že je vytržen ze svého normálního života, mu předkládá pohled na jeho život z úplně jiných hledisek a podle jiných hodnot, než na které byl zvyklý. Čas získává úplně jiný rozměr - nyní totiž „má čas“. Zjišťuje vlastní postřadatelnost. Pociťuje sílu vztahu ke svým blízkým. Mnohdy se také začíná ptát sám sebe, co bude dál a také co bude se mnou a s nimi (jeho blízkými).

Svoboda naší společnosti přináší pacientům jednu z velice

důležitých služeb v minulosti zcela potlačených, a to je „Duchovní služba v nemocnici“. Není to jen „Mše v nemocnici“. Je to přítomnost člověka, který je určen k tomu, aby provázel nemocné v jejich nejistotách, tišil strach, dával naději, odpovídal na otázky, které zaznívají z duše člověka, posiloval vůli k těžkým rozhodnutím, dával pocítit blízkost někoho, kdo má zájem o jeho problémy, přinášel smíření a pokoj. Pro věřící pak místo k modlitbě v kapli a slavení liturgie.

Dlouhá léta tuto službu v hradecké nemocnici vykonává P. Jiří Škoda. Víím, že ti, kteří se s ním setkali a setkávají, jistě dosvědčí, že mít takového člověka blízko sebe ve chvíli nemoci je stejně důležité jako přítomnost chirurga při operaci. Od minulého roku spolupracují s otcem Jiřím kněz Jaroslav Furtan a Radek Pavlista jako pastorační asistent. Tuto službu si zvolili sami a jsou rádi, že mohou nemocným a trpícím být duchovní pomocí nablízku.

Doufám, že spolupráce s vedením nemocnice bude stále tak vstřícná a chápající jako dosud, aby bylo možné tuto službu zkvalitňovat a rozvíjet dle potřeb pacientů a tím přispívat k jejich uzdravování.

P. Josef Suchár

biskupský vikář pro diakonii

Návštěva biskupa Dominika Duky ve Fakultní nemocnici

Při příležitosti IX. světového dne nemocných navštívil v neděli dne 11. února 2001 Fakultní nemocnici Mons. ThLic. Dominik Duka OP, biskup královéhradecký. Poté, co se setkal s nemocnými na Ortopedické klinice, celebrou mši svatou v posluchárně Neurochirurgické kliniky, kde v promluvě vysvětlil význam a smysl Světového dne nemocných, vyhlášeného před devíti lety papežem Janem Pavlem II. O papežovi je známo, jak hluboce prožívá všechny bolesti současného světa, mezi než zahrnul i utrpení nemocných. I letos vydal k tomuto dni poselství. Jeho slova zazněla tentokrát s ještě větší naléhavostí a věrohodností, když prohlásil: „Jsem jeden z vás, jsem starý a nemocný.“ Jako hlavní místo oslav byla letos zvolena katedrála v australském městě Sydney. Světový den nemocných se slaví 11. února, v den památky Panny Marie Lurdské, k níž se utíkají nemocní z celého světa s prosbou o uzdravení. U nás se slavil letos poprvé. Ve svém poselství apeluje papež mj., aby úsilí „o zdraví pro všechny“ se stalo prvořadou povinností každého člena mezinárodního společenství a aby moderní lékařské vědy efektivně sloužily člověku při plném respektování jeho lidské důstojnosti.

V podvečer se pak Mons. Dominik Duka sešel s lékaři, sestrami a dalšími pracovníky nemocnice. Vzácnou návštěvu a členy doprovodu - P. Josefa Suchára, biskupského vikáře pro diakonii, P. Pavla Boukala, sekretáře biskupa Mons. Duky, a P. Jaroslava Furtana, kněze a psychologa, který je určen pro pastorační službu v nemocnici, přivítal ředitel Fakultní nemocnice doc. MUDr. Leoš Heger, CSc., který označil návštěvu za významný krok, který by měl vést k prohloubení péče o nemocné. Mons. Duka poděkoval řediteli nemocnice za pozvání a milé přijetí a za umožnění duchovních služeb nemocným. Uvedl, že Fakultní nemocnice byla vybrána, aby v ní byl rozvinut model této služby před jejím zaváděním v dalších nemocnicích.

V této souvislosti je vhodné poznamenat, že duchovní služba se začala ve Fakultní nemocnici poskytovat (i když ne pod tímto jménem) již před rokem 1990 s příchodem P. Jiřího Škody, tehdy v roli sanitáře.

V diskusi, jež následovala, se hovořilo o tom, že nemoc je hlubokým zásahem do lidského života. Vytrhává člověka z rodinného prostředí, hatí jeho plány a cíle, naplňuje ho obavou a nejistotou. Nemocný člověk, zvláště starší, se najednou ocitá v prostředí pro něho novém a cizím. Na mysl mu přicházejí otázky, kterými se dříve nezabýval, fyzické strádání nemusí pro něho znamenat největší utrpení. Dnešní medicína klade na čas lékaře mnohem větší nároky než dříve. Moderní vyšetřovací metody, jakkoliv cenné

a přínosné, „olupují“ lékaře o čas. Avšak i v této situaci by měl mít lékař stále na paměti, že jeho úkolem není léčit pouze nemocný orgán, ale lidskou bytost. Komunikace s nemocným, vlídné a povzbudivé slovo, úsměv lékaře i sestry mohou zmocit mnoho. Přesto je tu ještě oblast, kde nemalou úlohu může sehrát duchovní, pokud si to nemocný přeje. Ten může přispět k tomu, aby nemocný člověk nebyl ponechán sám sobě se svým utrpením a nemocí, často nevyčísitelnou, aby se s touto situací dokázal vyrovnat a aby se mu dostalo odpovědi na otázky, na něž očekává odpověď spíše od kněze než od lékaře. Dnes nemalá část nemocných neumírá v rodinném prostředí, ale často v osamělosti ve zdravotnických zařízeních. I zde může kněz přispět k důstojnému doprovázení nemocného v jeho posledních chvílích života. Duchovní péče o nemocného by však měla začínat dříve a mohla by se týkat i jeho příbuzných. Úzká spolupráce lékařů a sester je přítom pro kněze velmi důležitá. V mnoha zemích je taková spolupráce samozřejmá a často to bývá právě lékař, který je prostředníkem mezi nemocným a duchovním.

Ředitel nemocnice docent Leoš Heger se pak zmínil o dalším problému, se kterým se dnes setkáváme častěji než dříve. Je nepochybné, že medicína dosáhla a dosahuje nemalých úspěchů a příklady není nutné uvádět. V očích veřejnosti to však někdy vede k přeceňování možností medicíny, k názoru, že lékař může a je tudíž povinen vyléčit nemocného vždy. Nepřipouští se možnost, že i při veškerém poctivém úsilí lékaře s využitím všech dostupných znalostí se nakonec zvolený léčebný postup nemusí ukázat úspěšným. V mnoha zemích, zvláště v USA, vzrůstá počet soudních procesů, jejichž podkladem je obvinění lékaře z nesprávného postupu. Důsledkem toho je, že lékař pracuje pod stále větším stresem, vydává stále větší částky na pojistné pro případ pochybení, což se zpětně promítá do rostoucích cen za zdravotnickou službu. V některých nemocnicích v USA mají dokonce zvláštní pracovníky, kteří průběžnými rozhovory s nemocným a s jeho příbuznými zjišťují míru spokojenosti s poskytovanou péčí. Počet soudních sporů se tím podařilo snížit.

V rámci diskuse byla vnesena i otázka nemocniční kaple, která by sloužila nejen církevním úkonům, ale byla by i místem, kam by se nemocní mohli uchýlit k rozjímání a získávání duševního klidu. Mons. Duka v této souvislosti uvedl, že kaple jsou dnes i na letištích (jako příklad uvedl Frankfurt), kde slouží osobám všech vyznání i těm, kteří zde pouze hledají klid.

Myslím, že obě strany se asi po hodinové diskusi rozcházejí s pocitem, že setkání bylo nejen milé, ale i užitečné.

Prof. MUDr. Ladislav Chrobák, CSc.